

Jožef Cimperman.

O petindvajsetletnici književnega delovanja njegovega spisal **A. Funtek**.

„Ni ne samó ta rodoljub, kadar v veličih
krogih doprinaša slavna dela; tudi ta je do-
morodec, kder v ožji meji dela, kar more na
blagor in čast domovini.“

Dr. Jan. Bleiweis.*

akó je zapisal pokojni mnogozaslužni voditelj národa sloven-
skega v spominsko knjigo móžu, ki je pred nekaj tedni
obhajal petindvajsetletnico književne svoje delavnosti, do-
bremu znancu našemu, Jožefu Cimpermanu.

Če pravimo »obhajal« petindvajsetletnico, rekli smo sevéda že
preveč — v javnost ni zazvenel nobeden glas o nji. Národ slovenski
vé, da nekod v ponižnem dómu predmestja ljubljanskega živi jeden
najboljših sinov njegovih, opaža iz dalje njega delovanje, čísla tudi,
kar pošilja v dézel, ali da je letos že petindvajset let, odkar je za-
stavil Cimperman peró, tega se je domislil le malokdo, ali recimo od-
kritosrčno: nihče! Niti prijatelji njegovi, ki ga često gledamo, kakó
snuje v umetalni delavnici, védeli nismo o lepem prazniku: sam in
zgolj dúševno ga je obhajal; v samotni sobi se je ozíral na petin-
dvajsetletno dóbo, ki mu je porajala dókaj bridkostí, malo dobrót,
okrog sebe pa morda gledal bledéče prizore, plemenite vrstníke, do-
brotníke in prijatelje, kateri so zaporedoma légali v grob, preživel
morda znóva vse, kar mu je sladilo in bégalo srce četrtno stoletja! . . .

Zató pravimo, da je bila petindvajsetletnica njegova zgolj dú-
ševní praznik, samó spomínski dan, bridkovesel in veselobridák! Če
sploh kdo, zaslužil bi resnično Cimperman, da bi se bil národ slovenski
zdušno spominjal tega dné; sáj bi takó poslal odličnega pesnika svo-
jega in počastil tudi možá, ki vé, poudarjamo: do cela vé, kaj je
trpljenje. Sémkaj k Jožefu Cimpermanu stopite vi, bledolični poetje naši,
ki tonete v umišljenih bolečinah, ki oplakani tožite svet, čegar pra-
vega trpljenja ne poznate in ga — dal Bog! — morda tudi nikoli po-
znali ne bode; stopite sémkaj, pravim, k resnično trpečemu pesniku
in učite se od njega, da se pesniška sila ne kaže samó v tem, če
slastno rimate »srce — gorje — solzé«, vidite pa tudi, kakó pravi
mož nosi težko in poleg tega nezadolženo trpljenje ter venderle dela
že četrstoletja, kakor dela prav malokdo in najmenj v takem razmerji!

Petindvajsetletnemu delu na čast bodi torej napisan ta sestavek; v velikih obrisih nam pokaži Cimpermanovo življenje in kolikor móči vestno opiši njega delovanje; saj obojega ne moremo zlépa ločiti!

Popolnega životopisa doslej nimamo v slovenskem jeziku. Znani zgodovinar kranjski, g. Peter pl. Radics, posvetil je sicer leta 1879. v svoji knjigi »Anastasius Grün. Verschollenes und Vergilbtes aus dessen Leben und Wirken« pesniku našemu posebno poglavje, naslovljeno »Der Musensohn im Rollstuhl«, ali ker ta sicer jako lepó pisani oddelek opisuje zvečine razmerje slovenskega in nemškega pevca ter je v obče, kakor vsa navedena knjiga, posvečen spominu Anastazija Grüna, umeje se samó po sebi, da slovenski čitatelj v njem ne nahaja vsega, kar bi ga utegnilo zanimati. Pisateljsko delovanje Cimpermanovo je omenjeno le na kratko; toda do cela pogrešamo raznih zvez z veljaki našimi, zlasti prijateljskega, na dúševni razvoj izredno dobrodejno vplivajočega občevarja s pokojnim Levstikom, ki je bil v marsičem Cimpermanu izboren učitelj in plemenit dejanski dobrotnik. Očitati g. pl. Radicsu ne moremo in ne smemo ničesar iz prej navedenih razlogov; vender dovoljeno nam bodi, da spopolnimo njega črtice in jih po možnosti tudi nadaljujemo od leta 1879. do današnjega dné.

Jožef Cimperman se je porodil dné 19. svečana leta 1847. iz préprostih kmetjskih roditeljev. V tesnih precēj samotnih ulicah na Žábjaku v Ljubljani so imeli roditelji trafiko; oče Andrej je poleg tega semtertja tudi mizáril, toda zvečine samó za domače potrebe. Bil je préprosta ali blaga duša, oskromen, varčen mož, véšč pisanju in branju; vse, kar je znal, pridobil si je po svoji pridnosti. Kaj je bila mati pesniku našemu, to je najlepše povedal sam v »Pesmih«, kjer jo slavi také-le:

»Gospá mi imenitna in učena
 Bilá ti nisi, draga moja mati,
 Pridévkov teh ni móči ti dajati,
 Ker préprosta si bila kmetjska žena.

A tvoja neučnó mi govorjena
 Beseda jela v srci kál je gnati,
 In tvoji so pouki blagi, zlati
 Svetí mi kakor knjig modrost nobena.

Ljubezni do ljudij me ti učila,
 Odstrla ti življenja si mi ničnost,
 Mož biti in poštén me ti prosila.

Kazóča laž, hinavstvo in sebičnost,
 Dostavljati mi nisi ti zabila:
 Vračuj s pravičnostjo vsekdar krivičnost!»

Čitajočim te vrste, kaže se nam nehotoma dobrodušni obraz oskromne ženice, presrčno ljubeče svojega sinú Jožefa in druga svoja otroka: Frančiška in Marijo; zdí se nam, da čujemo plemenite nauke, katere govori nedorasli deci v srce, da gledamo iskreno nje skrb za prvo-rojenca svojega, ki je toli potreben ljubeče podpore, kakor ne obá druga otroka! Od rojstva že slabotnega dečka namreč v rani mladosti, jedva dovršivšega ljudsko šolo, napade huda bolezen in ga za vse žive dní obsodi v tesno sobo: v trinajstem letu dóbe svoje ne more ubožec več stopiti na noge — o h r ô m e l j e ! Pokojni vladni in medicinski svetoválec dr. vit. Stöckl je izrekel, da ni nobene pomoči. O nadaljnem šolanji sedaj sevéda ni govora; videti je, kakor da se mu je na veke zaklenilo vele-častno poslopje, kjer drugi srečnejši mladeniči iščejo in dobivajo dúševne hrane. Vender, ne takó! Z zvestim továrišem I v a n o m G o r n í k o m (se-danjim rúdniškim uradnikom v Celovci) uči se zasebno gimnazijskim predmetom; skupaj proučevata rimske in grške klasike, starejšo in no-vejšo književnost nemško, književnost slovansko, uči se jeziku itali-janskemu in francoskemu. (Cimperman sam se je pozneje še učil an-gleščini.) Kdor se hoče poučiti, kakó hvaležno udan je Cimperman še dandanes zvestemu družniku mladostne dóbe, vzémi njega »Pesmi« z leta 1888. in béri ónih — lahko rečemo, s srčno krvjó pisanih — dvanajst »Kristálov«, katerih črke-začetnice se družijo v akrostihon, nosèč prijateljevo ime.

Ne vemo sicer, kakó se godí v dúši njemu, komur se je hipoma zaprl svet, čegar svetlobo je toli rad gledal v prejšnji srečnejši dóbi, toda mislimo, da mu je treba dókaj dúševne kreposti, ako hoče moški nositi resnično svoje gorjé in — kakor pravijo besede na čelu tega sestavka — »v ožji meji delati, kar more na blagor in čast domovini!« Cimperman je bil toli krepak, imel sile dovòlj, da je vzgajal, kar mu je raslo v srci, skrátka: »zakopal ni talenta«, nego množil dúševno imenje ter si pošteno pridobil ime odličnega pisatelja slovenskega, čegar veljavo so zaporedoma priznavali prvi naši književniki in jo priznavajo tudi dandenašnji.

Cimpermanovo življenje je od ónega usodnega dneva, ko so mu odpovédale noge, dókaj jednolično. Kaj se godí zunaj, tega ne vidi na svoje oči, sàj jih tudi ne o**br**ača na zunaj! Prelepó vender se mu razvija notranje življenje, in nikakor se ne motimo trdèč, da ga je prav to krepilo v poznejši bridki dóbi, ko je trikrat potrkala smrt na tesni dom in mu ugrabila zaporedoma očeta, brata in napósled še mater; gotovo je dalje tudi, da ga bogato notranje življenje krepí še dandanes,

ko se je samotnemu móžu često boriti z bridko potrebo, dan za dnemom za trdi in grenki svoj kruh...

»Slovinci imamo navado dajati zaslužnim pisateljem kamnate spomenike na — grob«, piše S. Gregorčič v »Slov. Naroda« 14. števil. leta 1884.; »bolje bi bilo, dati jim, ako so v takih žalostnih razmerah, kot pesnik, ki ga jaz imam v mislih — toliko kruha v — življenji.«

Žal, da je takó, ali vendar tudi veselo poudarjamo, da še živé plemeniti možje v nas, ki se časih sočutno spominjajo samotnega pevca. Ako bi jih ne bilo — vendar, dovolj! Cimperman je navzlic vsem neprilikam ohranil zaupanje v samega sebe in svojsko zmožnost, kar izraža Gregorčič v besedah:

»Ko tare te teža rev in rân,
Naj petja nebeski glas te toláži,
Da v bolnem telesi duh močán
Lehkó prebiva — ti svetu dokáži!«

to je, rekli bi, nekakšen program njega življenja, čarobna moč, ki ga je dvigala in krepila dosihdób in ga bode, kakor smo do cela prepričani, tudi odslej!

Brez posebnega hrupa so se pojavili prvi plodovi Cimpermanovega pesniškega duha. Prva pesem »Domovini« je natisnjena v »Učiteljskem Tovariši« leta 1865. — oskromna cvetica, o kateri nam ni reči kaj posebnega, razven, da je »domorodna«, kakor so bile tačas do malega vse pesmi slovenske. Odslej se vrsti pesem za pesmijo; Cimpermanovo ime čitaš v malone vseh tedanjih listih slovenskih. Leta 1869. izdá petdeset zbranih pesmij, posvečenih dr. E. H. Costi, »v znamenje posebnega spoštovanja«. Dr. Costa je razveseljen vzprejel posvečeno mu knjigo ter se pozneje živo zanimal za dvaindvajsetletnega pesnika, kateremu sevéda takrat še niso mogli pridevati ónih običnih epitet kakor »sloveči pisatelj«, »slavni pesnik« i. t. d., kateri pa je po sodbi pokojnega A. Janežiča že kazal »lepo nadarjenost«. Če ne drugače, koristilo je Cimpermanovo znanje s toli vplivnim možem, kakor je bil otovré baš dr. Costa, vsaj v tem, da ga je seznanjal z mnogimi veljaki slovenskimi. Često so prihajali pozneje na Cimpermanov dom dr. Jan. Bleiweis, dr. Toman, dr. Razlag, dr. Krek i. dr. Posebno hvalno omenjati moramo tudi gospé Lujize Razlagove, plemenite pokroviteljice Cimpermanove, in gospé Lujize Pesjakove, duhovite prijateljice njegove. Prvi gré zasluga, da ga je leta 1873. seznanila s slovečim učencem Prešérnovim, pesnikom Anastazijem Grünom, (grofom Antonom Auerspergom), kateri je žal, krenil na poseben svoj

pot. Poznala se sicer nista osebno, ker Grün zvečine v tisti dōbi ni potoval skozi Ljubljano, toda dopisovala sta si dōkaj pridno. Kdor hoče natančneje spoznati njiju razmerje, tega pouči že navedena Radicseva knjiga na stranéh 162.—166., kakor tudi pisma, katera je priobčil z opomnjami Cimperman v »Laib. Zeitung« leta 1877. dné 30. malega srpana in nastopne dni.

Sodimo Grūna, kakorkoli hočemo, proti pesniku našemu se je vselej kazal pristnega kavalirja; dopisovanje ž njim je oduševljalo Cimpermana do večje delavnosti, širilo njega obzorje in mu bilo nekakšno res najizdatnejše tolažilo za bridkosti, katere je moral prebiti prav v tisti dōbi. Ne dovōlj, da je namreč leta 1873. dné 24. velikega travna izgubil srčno ljubljenega očeta, šest dnij pozneje je videl na mrtvaškem odru brata Frančiška, sebi enakorodnega pesnika, s katerim sta vzajemno delala prejšnje čase. To so bili dnevi, kakeršnih si ne moremo misliti zlahka; kaj je čutil tedaj zapuščeni sin, brat, to čitamo med vrstami v životopisu, s katerim je leta 1874. spremljal pesmi pokojnega brata; po drugi strani pa nam tudi kaže te pesmi, kakó skrbno in vestno je urejal drago ostalino, kakó se ugloobil v duhá pokojnega pesnika, da mu postavi dostojen spomenik v književnosti slovenski.

Dve leti pozneje je smrt pretrgala tudi zvezo z Anastazijem Grūnom. Čujmo, kaj govori Cimperman o nji sam: . . . »Veselo in hvaležno moram rēči: pismeno občevanje s tem slovečim rojakom je jako spešilo dūševni moj razvoj ter mi svetlilo in sladilo marsikatero trenutje temnoresnega življenja mojega. Zató se mi vidi nekako sveta dolžnost, da zvestemu pokrovitelju in dūševnemu spešitelju svojemu v književnih stvaréh postavim oskromen spomenik neminljive hvaležnosti.« (»Laib. Ztg.« z dné 30. malega srpana leta 1877.)

Književnega zgodovinarja slovenskega utegne zanimati zlasti odstavek iz teh pisem, kjer Cimperman poroča, kakó je izkusil pridobiti Grūna, da bi za »Prešérnov album«, katerega je namerjalo tačas izdati »Pisateljsko društvo«, podal nekaj črtic iz življenja Prešérnovega. (Prešeren je bil namreč, kakor znano, nekaj časa učitelj Grūnov v Klinkowstrōmovem zavodu na Dunaji.) »Janka Pajka podlistek v »Slov. Narodu« (tičoči se baš »Prešérnovega albuma«), piše Cimperman, »poslal sem A. Grūnu na Dunaj, zajedno ga prosé, naj izvoli, če ima morda kaj zapiskov o občevanji s Prešérnom, prepustiti jih gospodu Stritarju, da jih porabi v slavnostnem albumu. Res sta se sešla Stritar in Grūn, ali zaželenega uspeha ni bilo, ker je bil tedaj Grūn preobložen z obilimi važnimi pōsli. Poznejši poskusi, da bi se znova dogovorila, razbili so se slučajno (drug družega sta namreč iskala za-

mán), in takó je vzel slavni nekdanji gojenec Prešérnov s seboj v grob vsekakor zanimive spomine svoje. —

Živo gibanje, ki se je prav tista leta začelo na književnem polji slovenskem, vabi Cimpermana na novo delovanje. Dočim je že prej zvesto dopisoval »Učiteljskemu Tovarišu«, »Novicam«, »Danici«, »Besedniku« ter prelagal zdaj »Naznanila c. kr. kmetijske družbe«, zdaj različne igre »Dramatičnemu društvu«, pošilja odslej tudi Stritarjevemu »Zvonu«, »Slovenskemu Narodu« in mariborski »Zori« čislane svoje doneske. »Dramatično društvo« mu izroči Mandelčev prevod Goethejevega »Fausta«, delo prve roke, da bi ga priredil za tisek. Cimperman se res neumorno prime tega velikanskega dela, proučeva v razlago potrebne in često zeló si protivne tolmače, katerih mu je iz tukajšnje c. kr. licejske knjižnice preskrbel pokojni Levstik, kar jih je tačas imela, in predelava, kolikor mu dopuščajo drugi pôsli, zlasti tedaj mnogostranska korektura »Matičinih« rokopisov in knjig in raznoteri prevodi za »Dramatično društvo«. — Da delo ni zvršeno in tudi ne bode, tega ni zakrivil on, nego druge okolnosti, o katerih namerja govoriti svoj čas sam.

Vender pravo torišče se je odprlo Cimpermanu, ko je bil leta 1881. ustanovljen »Ljubljanski Zvon«. Spominjamo se, kakó veselo so se najboljši književniki slovenski oglasili na poziv k sodelovanju; tudi Cimpermanovo ime čitamo med prvimi na dotičnem oglasu. Kakó vestno je do denšnjega dne zalagal »Ljubljanski Zvon« zdaj obileje zdaj menj s plodovi peresa svojega, to vedó čitatelji tega lista. Vse njega mišljenje je zraslo ž njim; nihče, kdor ga ne vidi delujočega, ne more verjeti, kakó skrbno opravlja njega korekturo, opravlja že šest let, od usodnega leta 1884., ko so mu zagrebli tudi še ljubljeno mater. Videli smo ga često po zimi v zatohli sobi na Žábjaku, ozki, da si se le stežka prestopal; tenák dih je silil skozi slábo zapirajoča se okna in duri; videli smo, kakó so mu ledenele roke, ali delal je voljno uro za uro. Poleg tega je treba pomisliti, da mu je bila oskromna stanica, kjer je pri veliki orehovi mizi imel svoj sedež, zajedno umetalna delavnica, jedilnica in spalnica; ali kadar se je uglobil v ljubljeno časopis, mislil ni na vse te neugodnosti, niti ni čul neprestanega nadležnega trkanja na okna lino, s katerim so dorasli in nedorasli ljudje pozivali sestro, naj dá tobaka, smodek in vžigalic ...

Veselih prizorov je vsekakor malo videl óni préprosti dom na Žábjaku, ali nekoliko jih je videl vender! Razven móž, katerih smo omenili že prej, prihajali so semtertja prijatelji k samotnemu móžu, ne da bi hodili gledat — kakor pravi sam bridkošaljivo — »v železnem kurniku medvéda« in »poslušat leva, kakó rohní zverine kralj

in — zeva, renčoč kožuhar pleše, léga, séda« — nego iz zgolj prijateljstva in sočutja! Leta 1882. je prišel zimskega dné prvič S. Gregorčič, in tedaj sta se do dobrega spoznala obá pesnika. Spominjamo se še dobro, kakó je potem leta 1884. Gregorčič v »Slovenskega Naroda« 14. številki razglasil do slovenskega občinstva óni topli poziv, iz katerega smo že prej navedli nekaj stavkov; kakó ga je podpiral veledušno sam in ne da bi bil Cimperman védel, odkod mu prihaja pomoč, o tem tu sedaj ni umestno govoriti nadrobneje. Ostala sta v prijateljski zvezi do denšnjega dné in si zlasti živo dopisovala leta 1887., ko je Gregorčič prevzel uredništvo pesniškega dela »Slovanovega«, Cimperman pa nekoliko kesneje uredništvo ostalega dela tega lista. — Tudi vrli Aškerc je potujé že prijateljski potrkal na Cimpermanova vrata; duhoviti in blagi prijatelj dr. Ahasverus se oglašá redno, kadarkoli ga privéde pot v Ljubljano.

Opravljaóč razne korekture, ki mu itak jemljó do malega ves čas, Cimperman v poslednjih letih ni držal križema rók. Na izrečno željo prijatelja mu Avg. Dimitza, znanega zgodovinarja kranjskega, preložil je o zgodovinski šeststoletnici njega izborni slavnostni spis »Die Habsburger und ihr Wirken in Krain«, katerega je Dimitz spisal po naročilu deželnega odbora kranjskega, prelagal lépo vrsto Radicsevih spisov za »Matičine« knjige, oskrbljal dalje »Dramatično društvo« s prevodi gledaliških iger (skupaj nad 20), izmed katerih omenjamo zlasti »Donne Diane« in »Precijoze« ter pretolmáčil po naročilu deželnega odbora kranjskega takisto Radicsevo posebe izdano knjigo »Geschichte des landschaftlichen Civilspitales in Laibach«. Pomagal je pri monumentalnem delu »Stavbinski zlogi« preč. g. Ivana Flisa in pregledoval in popravljál razven prvega vse doslej izšle zvezke »Jurčičevih zbranih spisov«, kakor tudi obá zvezka »Erjavčevih izbranih spisov«. Koliko pesmij-prigodnic je zložil do danes, tega izvestno zlahka sam ne vé; saj ni bilo zlepa slovesne prilike, kjer bi ne bili klicali Cimpermana na pomoč, da jo poslávi s pesmijo. Za slavnostno pesem o poroki pokojnega cesarjeviča Rudolfa mu je došlo iz cesarjevičeve pisárne celó prijaznivo zahvalno pismo.

Hudo bolan izdá leta 1888. drugo zbirko svojih pesmij, ki so našle po vsem nepristranskem svetu slovenskem zasluženó priznanje. Ali kakó je zbiral in urejal te pesmi! Nekatere so predelane takó, da jih stežka spoznaš; zlasti »Distihi« se kažejo do cela drugačni, nego so bili svoje dni natisnjeni v mariborski »Zori«. Izredno lepoto in blagostasnost, ki se pojavljate v Cimpermanovih šestomérij, priznal je sam mojster Stritar; prav takó je v 8. številki tega lista odličén knji-

ževnik slovenski imenoval Cimpermana najboljšega šestomérca slovenskega. Odveč bi bilo torej znóva govoriti o teh pesmih; poleg tega je o njih poročal v »Ljubljanskega Zvona« letniku 1888. urednik listov. Zatorej samó opozarjamo na to prelépo in živo pisano océno. Zanimivo pa je vsekakor, če primerjamo té pesmi ónim, ki so izšle leta 1869. Kolik razloček! Ondu obzorje tesno, rekli bi, malone pretesno, tu širno, kakeršno pristojá človeku na stojalu prave izobraženosti; ondu préprosta, po nekod tudi nedostatna oblika, tu umetalna, skrajno dovršena tehnika, kakeršne nima mnogo pesnikov slovenskih!

Pred nekaj leti se je preselil Cimperman v prijaznejši dom na Poljanski cesti, kakor sam pravi »iz zaduhle jázbine med ljúdi«; zvesta roka ljubeče sestre mu gospodinji. Tamkaj dela, da živi, in živi, da dela. Jednakomerno mu mineva dan za dnevom. Presrečen je, če si more dvakrat ali trikrat na leto privoščiti izvestno oskromni »luksus«, da se na svojem »tricyklu« pelje uživati véliki dan, ki sicer le s posamičnimi žarki sveti v njega stanovanje. Samoten je v dómu svojem, ali ne zapuščen! Pomoč »Pisateljskega podpornega društva«, kateremu ne vé dosti hvale, varuje ga vsaj skrajne potrebe; tu in tam se oglašajo prijatelji, izmed katerih imenujemo sósebnó človekoljubivih gg. dr. Vošnjaka in dr. Tavčarja, ki se veledušno in rada spominjata pevca-trpina o mnogih prilikah; vesel se razgovarja Cimperman ž njimi o tem, kar mu je iz jasnih razlogov najbližje: o književnih stvaréh. Kar smo le siloma izvili o notranjem življenji njegovem, priobčimo v prihodnjem članku. Za danes mu samó še želimo to, kar mu je pokojni Levstik pred malone dvaindvajsetimi leti zapisal v spominsko knjigo:

»Ljubezen do dobrósti,
Ljubezen do resnice,
Ljubezen do krepósti,
Nebéske té cvetíce
Naj se ob grenki čaši Tvojih dníj
Spletó v tolážen venec Ti vse tri,
I še potrpežljivost mila!
Naj ž njimi v zvezo bi stopila!»

(Dalje prihodujíc.)

Ta uvod tudi ni takó prešéren, da bi si mislil: Podal sem popoln zgodovinski pregled vseh prevodov »Romeja in Julije«, nego hoče samó dokazati, da se je pošteno trudil pisatelj tega članka, ozirati se na jednaka dela; veselil se bode, če najde odkritosrčno oceno in dobrohotno podporo, da bi moglo delo ugledati beli dan kot samostalna knjiga.

(Konec prihodnjič.)

Jožef Cimperman.

O petindvajsetletnici književnega delovanja njegovega spisal A. Funtek.

(Dalje.)

Na dotični svoj list, v katerem smo naprosili Cimpermana, naj bi nam blagovoljno spopolnuje poslednji naš članek, napisal nekoliko črtic o duševnem svojem razvoji in življenji, prejeli smo pismo, katero se nam zdi mnogostranski vredno, da je priobčimo doslovno, brez vsakega dostavka. Črtice, priložene temu pismu, znamenite so zlasti zató, ker čitamo iz sléharne vrste, kakó neumorno je Cimperman vse žive dni hrepenel po duševni hrani, ali ne samó hrepenel, nego se takisto resno in vztrajno izobražal, in napósled, kakó hvaležno priznava tudi danes dobrodejni vpliv nekaterih obče znanih književnikov slovenskih, sósebnó vpliv Stritarjev in Levstikov. Evo torej pisma in dodanih mu zapiskov:

»Predragi mi prijatelj! Zvečine popolnoma resnična in jedino, kár se tiče petindvajsetletnega nezatnega književanja mojega prelaskava sodba Vaša me je zeló razveselila, posebno zaradi tega, ker pišete, da ob slučajni priliki »petindvajsetletnice« moje namerjate nekaterim obupujočim mladim pesnikom našim na méni vidno dokazati, kaj se imenuje pristno čustvo, kaj resnično trpljenje, kaj moštvo i. t. d. Na potrebnega dela Vašega živo pričo — žal! — mórem Vam izmed vseh do sedaj znanih književnikov slovenskih služiti sevéda le jaz, ki zajedno iz najblažjega človekoljubivega razloga toplo želim, da bi Slovenija za mano nikoli zopet ne imela naslednika, vsaj ne po usodi mi jednakega! — Prósíte me »v imeni dóbre stvari, kateri sem vztrajno in odločno vselej bil zvest služabnik«, naj Vam v zgoraj omenjeno književno svrho sam povem kaj natančnejšega zlasti

o dúševnem svojem razvoji in življenji, zakaj že tiskani 'viri' so časih presuhi, nedostatni ali celó kalní, in Vi želite, da bodi spis Vaš, kolikor možno, verodostojen. Prijatelj moj, srčno rad bi ustregel upravičeni želji Vaši, katera se po vrhu še tesnó združuje s črtežem prihodnjega mojega književnega pôsla, vendar bojim se, da Vam ne ustrežem. Povšečno ustreči Vam iz umevnih vzrokov navzlic vsi dobri volji tudi nikakor ne morem. Drži se namreč kdorkoli in kár najvéstneje lepega uka tistega znanega grškega modrijana, nikdar ne bodeš dobro védel, kdo si, zato je nikdo sebe pravično soditi ne hóti. Dalje, dokler človek živi, ako je sploh katerikrat pokazal vsaj nekoliko zdrave razumnosti, smeti se je najbrž nádejati še česa od njega, zató ni neovržno veljavna niti druga, kamo li samosvoja sodba!

Dovolj. Priložene beléžke dobrotno vzprejmite v znamenje odkritosrčnega prijateljstva mojega in prevéčajte jih po najboljšem uverilu svojem. «

»Vsakega človeka dúševne zmožnosti najpristnejši dokaz je njega delo. Po delu razumnik najlože sklepa in sodi, kaj in koliko je komu res mogoče, dasi treba tu vedno poleg družega sósebnó pomisliti še na kraj in čas ter na svrho delu. Takisto uči sveto pismo, 'da dobro drevó rodi dober sad'. Vender tudi dobremu drevesu strézi umni vrtník že mlademu, potem se prirodno razvija in nam razveseljuje ob svoji dóbi z obilim akusnim plodom okó in srce. Najboljše drevó, prepuščeno samó sebi, če ne usahne ali ne zdivjá, rase počasi in še kesneje rodi užiten sad . . .

Takóvo največ samoráslo drevó sem bil za zgodnje mladosti jaz: déblo zdravo, ali veje so bile, mislim, nekoliko menj pod véščó skrbjó, nego dobro; odtod tiste neprijetne kopáče, na katere se je časih upravičeno hudoval že marsikdo in ki samé odpadajo le polagoma. Skratka: pogrešal sem jaz, mladenič, starejšega, izkušenega voditelja, kateri bi oprézno urejal in spravljal v potrebno soglasje vso tvarino, katero sem zdušno proučeval na stráni blagosrčnega továriša Gorníka; zakaj prijatelj moj, dasi neobično nadarjen, bil je venderle mojih let, torej tega zadostno vršiti ni mogel. Toda osnovni kamen književni izobraženosti moji je položil Gorník, in dóbri genij moj, trdna volja, poznejša častna znanja z najveljavnejšimi možní našimi in izobraženimi prijatelji, vse vkupe mi je koristno spešilo dúševni razvoj, da sem začel najprej dobro spoznavati in potem skrbno hvaležen zaplé-tati mnoge zijóče vrzáli oskromnega znanja svojega. Koliko sem

morda dosegel z resnim naporom svojim, sôdi slovenski svet; mênî tukaj ne pristojâ beseda.

Ko je Gornik, abiturijent, odšel iz Ljubljane, bil je nepozabni brat moj Frančišek že tudi gimnazijalec, in sedaj sem prvič mogel dejanski poskušati, koliko je vredno, čémur sem se prej učil toli trudoljubivo. Sprva in proti koncu gimnazijalnih studij bratovih, kadar je, sam izvrsten dijak, dasi že boléhav po šoli malone ves čas žrtvoval tistim 'instrukcijam', ne preprijetnim in redko, kakor gré, plačevanim, ali pisal pesmi, izdelával sem često zanj domače naloge, katere so, mênî sevêda v največje veselje, prejemale takšne redóve, kakor njega dotična šolska dela.

Po bratovi smrti sem živel nekamo osamel, četudi kolikor toliko združno z mnogimi tedanjimi še mladimi in oduševljenimi domorodci, izmed katerih imenujem zlasti prijatelje profesorje Rajka Peruška, Davorina Hostníka in Ivana Vrhovca, dalje meščanskih šol učitelja Jožefa Ciperla in Jurija Vrániča in pokojnega Viktorja Eržéna, ki je bil v obitelji naši kâr domač ter se je sam šaljivo nazival 'knjižničarjem in tajnikom mojim'. To so bile žalostne in časih vendar vesele ure; žalostne, ker sem, občujé z omenjenimi mladimi prijatelji in znanci, dosti živeje čutil izgubo nádejepolnega mi brata, vesele, ker me je prav občevanje ž njimi posebno spočetka vedrilo in odvrčalo neplódnemu žalovanju kakor tudi vzpodbujalo moje močí na novo krepko delavnost.

Kaj mi je storil dr. E. H. Costa, povedal sem v »Novicah« leta 1876., kaj dr. J. R. Razlag, pisal v »Slovenskem Narodu« leta 1880., in razmérje med dr. Jan. Bleiweisom in máno se spozná lahko precéj iz nekaterih njega listov, ki sem jih priobčil tudi v »Novicah« leta 1883.

Dókaj nedostatnejši bi bili že sicer ubogi podatki moji, in jaz največji nehvaležnik, ako bi v njih hvaležnozdušen ne omenjal še dveh izbornih móž slovenskih, in ta dva možá sta: prof. Jos. Stritar in pokojni Fr. Levstik. Kadar premišljam mlade svoje dní in mi obstane spomin pri teh dveh slikah, čutim se, rekel bi, tudi sam nekako pomlajenega, da srce vzkipeva od vedno živega spoštovanja, katero zvesto hranim obema nesebičnima učiteljema in dobrotníkoma svojima! — Da izpregovorim najprej o Stritarji.

Leta 1866. je izdal tedanji ljubljanski knjigotržec Oton Wagner drugi natisek Prešérnovih pesmij za prvi zvezek neke namérjane »knjižnice slovenskih klasikov«; kakor znano, spisal je Stritar tej knjigi življenje Prešérnovo in océnil njega umotvore, da pred njim takó izvrstno še nikdo. Z mnogimi drugimi vrstniki, zdušnimi za slovenstvo,

proučeval sem slastno tedaj tudi jaz po Stritarjevem véščem razlaganju največjega našega pesnika, in vzbudilo se mi je takrat zajedno do Stritarja tisto mladostnoiskreno spoštovanje, katero nam zrelejša leta res nekoliko ohlajajo, toda popolnoma ne ohladé nikdar. Pokojni Mat. Čigale in Davorin Trstenjak sta se mi nekoč pritožila, kakó redko mladina spoznava starejših pisateljev vrline, in možá sta v obče povedala resnico. Te obžalovanja vredne mladostne napake se méni do danes ni treba kesati in Stritarju nasproti najmenj. Kolikorkrat pomislim še sedaj, kakó pozorno in sebi na stalno korist sem prebiral sprva v 'Glasniku' in pozneje v dunajskem 'Zvonu' sósebnó njega zlatozrnate 'Literarne pogovore', ki so resnično najkoristnejši književni 'vademecum' zlasti vsakemu mlademu ukaželjnemu pesniku slovenskemu, vselej moram réči sam sebi po vsi pravici: Stritar je bil prvi tvoj strokovnjaški učitelj v poeziji, najprej javnim tiskanim pótem in kesneje s prijateljskimi zasebnimi listi svojimi, na čémer mu vedna pristojna čast in zaslužena hvala!

Kaj hočem napisati o Levstiku, katerega je v najugodnejšem času njega in mojega življenja dobra sreča privedla méni prijaznivo naproti? Koliko bi pisal lahko in rad, in vender mi zopet veleva nekov notranji glas: pústi in stóri to po svoje, kadar bije tvoja ura! — Levstika je po moji misli najzvesteje naslikal leta 1870. v dunajskem in lani v 'Ljubljanskem Zvonu' njega mnogoletni prijatelj in najboljši poznavalec Stritar. Méni torej, oslanjajočemu se na ta dva spisa, katera gotovo pómniyo vsi pravi čestitelji Levstikovi, ni treba družega, nego soglasno ž njima poročati še od svoje strani, kakšen se je pokazal do méne.

Osebno sva se spoznala z Levstikom leta 1876. slučajno, ko sem vročega dné malega srpana v svoje in vznika svojega okrepílo se ustavil za Gradom 'Pri Sokólu', tačas dobroznani gostilni, kjer sva s pokojnikom imela tudi še dolgo pozneje iz razlogov, obema najbolj prijajočih, književne poletne svoje 'jour-fixe', posebno dokler se niso začela kazati prva znamenja njega poslednje bolezni, katera ga je vsem najljubšim prijateljem odvracala bolj in bolj. Toda ni spočetka najinega znanja ni ves čas pozneje se nisva z Levstikom shajala samó 'na kozárce vina' in prazno besedovanje, dasi sva sedévala vkupe često po šest do osem ur, ali še delj. Ne, teh živih pogovorov Levstikovih, stare, novejše in najnovejše književne zgodovine slovenske korenitega njega razlaganja, oprtega na dela, katera je prijateljski postréžno donášal s seboj in posojal mi tudi na dom, tega ne pozabim nikdar! On, strokovnjak, odkril je méni dalje naj-

prvi umevno čudovito bogastvo in blagoglasje slovenščine, on snél raz dúševne oči moje mréno ter mi pokazal svet in življenje in slovenstvo posébe v pravi luči.

O Goetheji sem bral nekoč, da je bilo njega srce, akotudi malokomu znano, takó veliko, kakor njega um, katerega je poznal vsakdo. Takšen je bil tudi Levstik, kar namesto mene najbolje povédi Prešérnova hči, gospodičina Ernestina Jelovškova. Globokočutno srce Levstikovo, ki je prebilo trpljenja kakor malokatero, ni zakrknilo, kadar je bila, v mirno zavetje priplavala njega ladja, ne, prav narobe: Levstik je ohranil človekoljubje svoje vedno neizpremenjeno, in akoravno sam ne bogat, izkazoval je vender rádosten, ljubezen do brata' dejansko, zlasti kjer bi se bilo nádejati resnične koristi za domovino.

Takóv živí mēni v svètlem spominu nenadomestni učitelj in blagodušni prijatelj Levstik. Držé se njega zdravih moških nauk in dobromišljenih navodov, bodem, kakor doslej tudi od sedaj neomajno hodil izbranim svojim pótem in zvest staremu géslu svojemu:

Altius semper, non statim, sed gradatim! V to mi pomози Bog!«

Takó Cimperman. — Dovoljeno nam bodi za sedaj samó še nekoliko besed.

V »Ivérih« Cimpermanovih čitamo nekje nastopne stihe:

»Pohvalim naj tebe, ki sam se ne hvališ,
Srcá ne bóžaš in ž njim se ne šališ
Poštén, plemenit si, četudi — grča:
Potrébniku vréžeš hleba: ná!
In vinskega ne odmičeš vrča,
Prijazno ga tóčiš mu do vrhá,
Desnice ne stiska zloba ti krča,
Ko pómoč naj vdovi, siroti se dá.
Resnice braníteľ stojíš in si stal
Vsekđár v viharnej bóji nevstrašen,
A-lic ne móči ti sólzna kaplja,
Srcá ognjeno gorjé ne raztaplja,
Po bábjé nisi preplašen,
Ce kráguľ piščé je kóklji pobral.
Globoko čutéč ne poznaš mehkužnosti,
Postrežen si brez vsakeršne sužnosti,
Srcé ti sodí, ko nánj se oziraš
Ter dvigaš brata in pot mu odpiraš!«

Naslovljeni ti stihi niso, ali težko ni ugeniti, da so namenjeni Levstiku, ne pisatelju, nego človeku Levstiku. Kakó upravičeni so od

prve do poslednje besede, to vé vsakdo, kdor je ali osebno poznal Levstika, ali čital o njem prelepi spis Stritarjev v lanskem letniku tega lista. Da se nam še bolje in lepše pokaže Levstikov blagi značaj in njega prijateljsko razmérje proti Cimpermanu, priobčimo nastopno črtico, katero nam navaja gospodičina E. Jelovškova, na čémer jo dostojno zahvaljamo:

... »Bilo je dné 2. grudna leta 1882., baš na rojstveni dan očeta mojega, ko pridem od Cimpermana k Levstiku in ga v spominu na svojega očeta prosim, naj bi Cimpermanu nekoliko pomagal ter mu preskrbel kuríva, ker ubožec zmrzuje. Zajedno ga prosim, naj bi nekoliko popazil nánj, zakaj méni sámí je za nekaj tednov oditi. Levstik mi je obetal oboje in je bil mož-beseda. Cimperman je namreč tačas, ko sem bila z dómi, zbolel jako nevarno. Slučajno zvem o bolezní njegovi in se précej vrnem v Ljubljano. Dné 18. grudna pridem k Levstiku. Opravičuje se mi, da mi ni poročal ničesar, češ, zadržavala ga je sama prepóved Cimpermanova. Nató me vpraša, ali je pač bolniku dovòlj strežbe in pomočkov? Odgovorim mu, da ne, nego da ima jedino to, kar mu je že dal on sam. Pristavim še, da namerjam pisati gospé Razlagovi, ker mi je nekoč rekla, naj se obrnem do nje, ako bi potrebovala česa. Levstik stopa nekaj časa po sobi, napósled obstoí pred menoj in izpregovori: »Nekaj Vam moram povedati.« — »Kaj takega, gospod Levstik?« vprašam in ga gledam pričakujé. Dolgo me gleda bistro tudi on, končno deje: »No, nič posebnega. Veste, nekemu sem dolžán 40 goldinarjev, ali óni človek je že umrl. Kaj pravite, ali naj jih dam Cimpermanu?« Odgovorim mu: »Gospod Levstik, ako vedó mrtveci kàj o tem, kar se godí tukaj, gotovo bode mož, komur ste bili dolžní, zadovoljen, če daste denar Cimpermanu, saj če ga je kdo potreben, potreben ga je on!« Zdajci vidim, kakó se Levstiku porosé očí. »Torej naj mu dam denar? Toda Vi ga morate nesti in ne smete povedati, odkod je! Recite, prijatelji so mu ga nabrali.« Potem zavije bankovce v popir in mi jih izročí, rekoč: »Prav vesel sem, da sem se iznebil tega dolgá, kateri me je že dolgo težil!«

Kaj nam preostaja še rêči? To dejanje govori dovolj glasno samó; zdi se nam, da nam rahlo ali živo zvené na uhó Levstikove znane besede:

»Skrbi záse, ljubi brata,
Dvigni ga, odprí mu vrata,
In sodník naj bo srcé!« —

(Konec prihodujé.)

Jožef Cimperman.

O petindvajsetletnici književnega delovanja njegovega spisal A. Funtek.

(Konec. ¹⁾)

oročujé o »Pesmih« Cimpermanovih piše prof. Fr. Levec (»Ljubljanski Zvon« 1888, št. 4. in 6.) med drugim tudi to-le: »Gospod Cimperman je markantna pesniška osebnost v slovenskem pesništvu. Proizvodi njegovi so polni jedrovitih mislij, plemenitega čutja, krepkozvenečih stikov in sploh dovršene tehnike.«

. . . »Bog mu je dal bister um, moško voljo in krepko dušo, in čudovito je premagal vse različne neugodnosti bitja svojega, osvojil si bogato literarno omiko ter povzpél se na vrhunec slovenskega pesništva. Ako kdo med nami, pesnik naš bi bil upravičen na ves glas tožiti in opevati res bridko usodo svojo, in vsak čuteč človek bi bil o taki tožbi preverjen z Juvenalom: »Nemo dolore fingit in hoc casu.« A dasi vso knjigo preveva elegičen ton, izvirajoč iz resnične nesreče pesnikove, dasi nam tožba njegova seza globoko v srce, vendar nam blagodejno objema dušo, ko vidimo, kakó udano, kakó moško nosi pesnik svoje gorjé!«

Tem besedam nam ni dostavljati mnogo. Baš pesmi Cimpermanove se kaj prijetno ločijo od ónih pesniških vzdihov, katere moramo, dasi ne vemo, zakaj, poslušati iz vseh strani pesniškega loga našega. Takšen metriški jok in stok, bodisi da je namenjen »trdosrčni izvoljeni devici«, od katere »nesrečnega« mladiča loči Bog védi kaj vse, bodisi da se glasi »jasnim zvezdicam«, ki toli sočutno gledajo »vroče solze«, ali tisti »bledi luni«, kateri pojó pesnikove strune (»luna — struna« — dobra rima!), to vse ni drugega, nego osladna sentimentalnost, katera se rajše skrívaj v dnú srca, nego bi se prodajala razumnemu občinstvu, ne menečemu se za take »romantiške« tožbe, dà, huje: to je vse nepristno, ponarejeno! Često že se je upravičeno grajala ta čudna bolezen v književnosti naši, in skrajni čas je res, da se zatré. Zatreti pa se mora s pikro brezusmiljeno satiro, ki zbode do živega. Ne rečemo preveč, ako prav Cimpermana, kateri bi bil — ponavljamo górenje besede — najbolj upravičen na ves glas tožiti in opevati bridko

¹⁾ V tega spisa poslednjem nadaljevanji na str. 598. in 7. vrsta od zgoraj stati bi moralo pravilno: »Bilo je dné 3. grudna«, ne: »dné 2. grudna«. Pis.

usodo svojo — prištevamo ónim književnikom slovenskim, ki se strogo in kar najvztrajneje boré za zdravo realno čustvovanje v li-riki naši!

Kakó li izvršuje pevec naš to nalogo svojo? Izvršuje jo po jedni stráni takó, da v dovršeni obliki kaže pravo moštvo, po drugi stráni, da z rezkó besedo biča mehkužno vzdihovanje, katero mu je zoperno, da nič takega! Navedimo samó nekaj vzgledov:

Précej v »Strunárjevi prošnji«, postavljeni na čelo »Pesmim« z leta 1888., prosi Bogá, naj mu ne pošlje dóbe, ko bi mu umrla čustva, nego tedaj mu rajši pošlji smrt. Poslednji spev mu bodi »vesel«, iz njega odmevaj glas »polnega življenja«, ne glas starčevih nadlog.

Izmed treh gorečih željá, katere nosi pesnik v srci, glasita se dve:

„Prvič: da v trpljenji
Skala se ne ganim.
Drugič: da resnici
Vsekdar zvest ostanem.“ („Pod kostanjem“, 12.)

Kakó ponosno zvené n. pr. ti stih:

„Mirúj, srcé, in zbéri vse kreposti,
Da mož do póslednjega žijem vzdih;
Ko pride bela smrt, molčé otrpni.“ („Usèhlo cvetje“, 3)

„A hujše náme še trpljenje pridi,
Značaj si moški vém jaz ohraniti,
In pòtlej dan poslednji méni vzidi.“ („Usèhlo cvetje“, 16.)

„A kdo pravico tožiti dal méni,
Ljudij povsod okolo še trpečih
Od sebe vidim lèhko mnogo huje.

Dovòlj tožbé o ranah je skelečih,
Njih téšiti, ki strože so tepéni,
Srcé naj želja ta samó dviguje.“ („Usèhlo cvetje“, 19.)

„Moštvo pogiblje v naših dnéh na sveti,
Značaji bodo skoraj béle vrane,
Zatorej njemu čast, kdor se ne gane,
Ko víher bójni čuje prihrumeti!“ („Kristáli“, 15.)

„Živòt sovražnosti je žaloigra,
In častne zmage lóvor njemu rase,
Kdor pade mož, kadár zavesa pada.“ („Kristáli“, 24.)

„Kar se spominjati vém, nesreča me vedno je tepla,
Toda ponosni moj duh čvrst je ostal in krepák.“ („Distih“, 4.)

Zadosti! Izpisali smo le nekatere ónih postavkov, kateri kažó kar najjasneje, kakó moški nosi Cimperman trpljenje svoje, kakó

krepák duh mu živí v slabôtnem telesi! Če to ni moštvó, ne vemo, kaj bi sploh nazivali takó! Da izvirajo ti nazori iz pristnega čustva, vemo, ker ga poznamo. Svetovali bi žalostnim pesnikom našim, naj dvakrat, trikrat pozorno prečitajo navedene izpiske; ali »Moška čast«, krasna pesem Cimpermanova, žál, preobširna, da bi jo podajali tu celotno, vredna je, da se je naučé na pamet! Prepričani smo, da bodo tiste »ôhe« in »ôje«, s katerimi prečesto mašé praznine svojih stihov, pustili nezapisane in ž njimi marsikaj družega, kar je itak le neslano in prisiljeno...

Očitneje nego v navedenih vzgledih, glasí se Cimpermanova satira v nekaterih »Ivérih«, katere posebno zaslužujejo, da jih postavimo semkaj:

„Ko pevče mehkužno metriški stoka,
Da „krvaví“ srce mu in „poka“,
Ozbilnost, sočutje zamán
Postavljata sméhu se v brán,
In zdrava človeška pamet joka.“

„Odkod mladenič snoví jemal,
Da pesmi dobre bi nam „kovač“?
Zató naj toliko vsaj počaka,
Da brada pogánja, ne mišja dlaka!“

„Telesno je zdravje ti Bog dal in dušno,
— — — — —
A vender nam v úho nerado slušno
Ščokóčeš o bóli domišljane rane,
Kar nam nikakor duše ne gane.
— — — — —
Kar čutiš pój in bodi krepák,
Ne kakor bledíčno deklétce mehák!“

„Mehkužen pesnik národ nam pridi:
Kdor hoče videti, lèhko vidi,
Kakó v Slovenih množé se dušice,
Ki ljubijo kodre, mačke in ptíce,
In oplakujejo vele cvetlice,
Ki muham bólnice bi zidale,
Zdravnike, strežnike jim plačevale,
A sòlze brata, globoke rane,
Trpljenje vse jih njegovo ne gane.“

In »Satura«? Dobro nam je znano, da se vsi razumniki naši ujemajo s tendencijo, katera se pojavlja v teh vseskozi pikrih in ostrih, potrebnih sonetih. Možno, da se zdí komu ta ali óna beseda prehuda, toda neupravičena ni nobena.

„A česar ne umevam, čuj, mladina
Slovenska draga, reši mi vprašanje
In prav iz srca, prosim, odgovori:

Kje ima vrelec tvoja bolečina,
Odkod mehkužno v pesmih vzdihovanje,
In kakšni tvoji so življenja vzóri?“ („Satura“, 4.)

„Prej nego pevcijih glas žaluje citer,
Da srčne bi pretresal globočine,
Poet spoznaj življenja trde bôje.

A še potem ne „brenkaj“ nam prehiter,
In slikajoč nekdanjosti spomine
Skopó navéšaj „ôhe“ jim in „ôje!“ („Satura“, 9.)

Mladíčev pòljekravnih rod brez mózga,
Nad vami tudi sam bi skoro plakal,
Pretresa méne ból „mokrótnih“ pévčet!

Osladne „milojérske“ pesmi brózga,
Zadosti, upam, tebe je „pretakal“
Rojlč slovenskih svetobolnih révčet!“ („Satura“, 10.)

„Kar prija kómu, trdi njega zdravje,
Samó da svétu malo je do tega,
Naj Mina ljubi Frónca, naj Matevža!

Težkó ljubezni peti je poglavje:
Da njé odměv po srcih se razlega,
Oblásti nima domišljáva — mevža!“ („Satura“, 11.)

„Stopícamo po trùhli rajši brvi
Tjá, kamor svet čez most obočen teka,
Né vinski duh, nas duh ogreva mleka,
In ôrli niso, vzóri so nam črvi!“ („Satura“, 12.)

Sestavek naš se bliža koncu. Nadrobneje nečemo ocenjati Cimpermanovih pesmij, ker bi morali le ponavljati, kar je priobčil urednik tega lista v predlanskem letniku »Ljubljanskega Zvona« in kar smo pisali samí na drugem mestu; vender toliko vsekakor rečemo, da so Cimpermanove »Pesmi« knjiga, katero čitajmo in znova čitajmo. Tam vidiš, kaj je jezikovno in pesniški dovršena oblika, ondu se prepričaš, po kakóvih svetlih vzórih neprestano hrepení pesnikovo srcé. Dokazati smo hoteli iz življenja pesnikovega in delovanja njegovega, da je dúševno čvrst navzlic vsi nesreči svoji, izpričati, da nam je Cimperman lahko vzgled vztrajne delavnosti. O petindvajsetletnici književnega dela bodi sestavek naš zaslužnemu pevcu oskromen spomeník, s katerega čitaj národ slo-

venski, kakóve in kolike vrlíne dičíjo zvestega, ali žal, lé premalo znanega znanca njegovega! Videli smo, v kakó neugodnem razmerji se je porodil, uverili se tudi, da mu nì sedaj ni posuta steza z mehкими cveticami nego preobilo potresena z bodečim trnjem, kakor malokomu. Vender navzlic temu je njega življenje vseskozi posvečeno národu slovenskemu, od katerega je prejel še ubogo malo. Vprašamo torej po pravici: Koliko ima dežela naša ta kih sinov? Koliko mladina slovenska toli svetlih vzgledov prave delavnosti, jeklene volje, pristnega rodoljubja? Radi in često ji kažemo možé, dvignivše se po svoji móči iz temè in prahú v solnčno svetlobo — kažimo ji tudi pevca našega! —

Petindvajset let! Ali hočemo želeti Cimpermanu, da bi praznoval tudi petdesetletnico književnega delovanja? Odkrito rečemo: v takem razmerji — ne! Ako danes zatisne oči, zatisne jih lahko mirno, malone bi rekli veselo, kakor bolnik, kateremu življenje ni ponujalo družega, nego nepretrgoma skoraj zgolj bolesti! A to mu želimo od vsega srca, da bi óne dni, katere mu je odmerila dobrota nebeska, preživel vsaj brezskrbneje če ne lepše, nego jih je doslej, želimo zlasti, da bi se národ slovenski često in rad spominjal pevca svojega ter mu končno kličemo soglasno s Stritarjem:

„Posvetil bratom si duhá kreposti,
Ti miren bodi, storil si zadosti!“ —

Reformacija v Slovencih.

(V tristoletni spomin smrti Jurija *Dalmatina* (dné 31. vélikega srpana 1589), pisatelja slovenske »Biblije«.)

Spisal Andrej Fékonja.

(Dalje.)

Reformacijska komisija v Kranjski leta 1614.—1618.

Ne omenjajoč tu nadalje ostalih ravnokar navedenih pomočkov protireformacije,¹⁾ hočem le še nekoliko posebej izpregovoriti o takozvanih versko-reformacijskih komisijah, »Commissiones Religiones Reformationis«, katere je postavil nadvojvoda Ferdinand leta 1600. v pokrajinah Štajerski, Koroški in Kranjski, z nalogo, »da zopet pridobé ljudstvo stari veri«.

¹⁾ N. pr. za Ljubljano gl. »Letopis Matice Slov.« 1885. 242. — 6.